

1. การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและบทบาทของไทย

1.3 ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

ภูมิหลัง

ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนมีเป้าหมายให้ประชาชนได้รับการพัฒนาในทุกด้าน มีสวัสดิการและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการสร้างประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง มีความรับผิดชอบ ต่อสังคม สร้างการมีส่วนร่วมในสังคม อีกทั้งเสริมสร้างอัตลักษณ์ร่วมกันและสร้างสังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน

สาขาความร่วมมือ ได้แก่ การศึกษา กีฬา วัฒนธรรมและศิลปะ สตรี เยาวชน สวัสดิการสังคมและการพัฒนา (ซึ่งรวมถึงคนพิการ และผู้สูงอายุ) สาธารณสุข ภัยพิบัติ สิ่งแวดล้อม มลพิษจากหมอกควันข้ามแดน แรงงาน สารสนเทศ การพัฒนาชนบทและขจัดความยากจน และความร่วมมือด้านข้าราชการพลเรือน

หน่วยงานประสานงานกลาง ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2554 กำหนดให้กระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) เป็น focal point ของไทยสำหรับเสาสังคมและวัฒนธรรม อาเซียน โดยมี รมว.พม. เป็นประธานคณะกรรมการขับเคลื่อนการเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรม อาเซียน โดยมี รมว.พม. เป็นประธานคณะกรรมการขับเคลื่อนการเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรม อาเซียน (ตามคำสั่งแต่งตั้งเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2555) ต่อมา ในรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่ง ที่ 231/2557 แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์อำนวยการเตรียมความพร้อมประเทศไทย ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีรองนายกรัฐมนตรีฝ่ายการต่างประเทศเป็นประธานกรรมการมีอำนาจหน้าที่สำคัญในการบริหารงานและกำกับดูแลศูนย์อำนวยการเตรียมความพร้อมประเทศไทยในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนให้เป็นไปตามนโยบาย และแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์อำนวยการเตรียมความพร้อม ประเทศไทยในการเข้าสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน โดยมีรองนายกรัฐมนตรีฝ่ายสังคม เป็นประธานคณะกรรมการ เพื่อให้การเข้าสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนของไทยบูรณาการ กับการทำงานของอีก 2 เสาหลักอย่างมีประสิทธิภาพ เอกภาพ และบูรณาการมากขึ้น

ประเด็นเร่งด่วนของเสาสังคมและวัฒนธรรม ในปี 2558 ภายใต้การเป็นประธานอาเซียนของ มาเลเซีย ได้แก่

ประเด็น/ สาขา	เป้าหมาย/ เอกสารผลลัพธ์
ภาพรวม	แผนงานประชาคมอาเซียนของเสาสังคมและวัฒนธรรม ค.ศ. 2016-2025 (ASCC Blueprint 2025)
สวัสดิการสังคม และการพัฒนา	แผนปฏิบัติการระดับภูมิภาคว่าด้วยการสร้างความเข้มแข็งให้การคุ้มครองทางสังคม (Regional Framework and Action Plan to Implement ASEAN Declaration on Strengthening Social Protection)
	ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ผู้สูงอายุในอาเซียน (Kuala Lumpur Declaration on Ageing: Empowering Older Persons in ASEAN)

	แผนปฏิบัติการระดับภูมิภาคว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรีและเด็กหญิงในอาเซียน (Regional Plan of Actions on Elimination of Violence Against Women)
	แผนปฏิบัติการระดับภูมิภาคว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อเด็กในอาเซียน (Regional Plan of Actions on Elimination of Violence Against Children)
สิ่งแวดล้อม	แถลงการณ์ร่วมอาเซียนว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ค.ศ. 2015 (ASEAN Joint Statement on Climate Change 2015)
	ปฏิญญาอาเซียนภายหลังปี ค.ศ. 2015 ว่าด้วยวาระความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Declaration on ASEAN Post-2015 on Environmental Sustainability and Climate Change Agenda)
การจัดการภัยพิบัติ	ปฏิญญาว่าด้วยการสร้างประชาคม และประชาชนอาเซียนที่มีความเข้มแข็ง รับปรับตัว ฟื้นฟูจากภัยพิบัติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างเป็นทางการ (Declaration on Institutionalising the Resilience of ASEAN and its Communities and Peoples to Disasters and Climate Change)
การศึกษา	ปฏิญญากัวลาลัมเปอร์ว่าด้วยการอุดมศึกษา (Kuala Lumpur Declaration on Higher Education)
ข้าราชการพลเรือน	ปฏิญญาร่วมปุตราจาว่าด้วยความสำคัญภายหลังปี ค.ศ. 2015 ที่มุ่งไปสู่การเป็นราชการที่มีพลเมืองอาเซียนเป็นศูนย์กลาง (Putrajaya Joint Declaration on ASEAN Post-2015 Priorities towards an ASEAN Citizen-Centric Civil Service)

สถานะล่าสุด

วิสัยทัศน์ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนปี ค.ศ. 2025 คือ “An ASEAN Socio-Cultural Community that engages and benefits the people and is inclusive, sustainable, resilient, and dynamic” ซึ่งที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 27 ในเดือนพฤศจิกายน 2558 จะรับรองแผนงานของประชาคมอาเซียนทั้งสามเสา รวมทั้งของเสาสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ค.ศ. 2016-2025

บทบาทของไทย

ประเด็นเร่งด่วน	รายละเอียด/บทบาทของไทย
ส่งเสริมความร่วมมือด้านการจัดการภัยพิบัติ	<ul style="list-style-type: none"> - ผลักดันความร่วมมือระหว่างฝ่ายทหารและพลเรือน และใช้ประโยชน์จาก ASEAN Centre for Military Medicine ที่ไทยจัดตั้งขึ้น - เสริมสร้างขีดความสามารถในการรับมือกับภัยพิบัติโดยเฉพาะด้าน disaster health management การแพทย์ฉุกเฉิน และประสงค์จะส่งทีมเข้าร่วมปฏิบัติการค้นหาและกู้ภัยในประเทศที่สาม - สนับสนุนการดำเนินงานตาม Sendai Framework for Disaster Risk Reduction ซึ่งเป็นกรอบแผนงานระดับโลก โดยความร่วมมือของทุกภาคส่วน และเสริมสร้างความต้านทานต่อภัยพิบัติของชุมชน
เร่งแก้ปัญหามลพิษจาก	- ให้ประเทศสมาชิกอาเซียนปฏิบัติตามข้อตกลงอาเซียนว่าด้วยมลพิษจาก

หมอกควันข้ามแดน	หมอกควันข้ามแดน เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์อาเซียน (ปลอดจากหมอกควัน) - ไทยจะเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระดับนโยบายเพื่อจัดทำ ASEAN Haze-Free Roadmap ในช่วงต้นปี 2559 ที่ จ. เชียงราย
พัฒนาความร่วมมือในการรับมือและตอบโต้ต่อโรคระบาดและโรคอุบัติใหม่	- ไทยมีบทบาทนำในการคัดกรองและควบคุมการระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ ซึ่งอาจกระทบต่อเศรษฐกิจ โดยที่ผ่านมา ไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมรัฐมนตรีสาธารณสุขอาเซียนบวกสาม สมัยพิเศษ เพื่อรับการระบาดของโรค Avian Flu, SARS, และล่าสุด Ebola เมื่อเดือนธันวาคม 2557 และโรค MERS-CoV เมื่อเดือนกรกฎาคม 2558 (เป็น VDO Conference) - ไทยเป็นประธานการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านสาธารณสุขในด้าน Disaster Health Management - ไทยทำหน้าที่เป็น Coordinating Office ของเครือข่ายฝึกอบรมภาคสนามเกี่ยวกับโรคระบาดอาเซียนบวกสาม
ส่งเสริมความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม การพัฒนาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ	- ส่งเสริมให้มีการพัฒนาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อสนับสนุนแนวคิด Clean and Green ASEAN ภายใต้ ASEAN Vision 2020
เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มเปราะบางต่างๆ อาทิ สตรี เด็ก คนพิการ ผู้สูงอายุ	- ไทยมีบทบาทนำในการยกร่างแผนปฏิบัติการระดับภูมิภาคว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรีและเด็ก - ผลักดันให้อาเซียนประกาศทศวรรษคนพิการอาเซียน (ค.ศ. 2011-2020) - ผลักดันการจัดทำกรอบอาเซียนว่าด้วยการคุ้มครองทางสังคม
การให้ประชาชนทุกคนเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา และการศึกษาที่มีคุณภาพ	- ไทยเป็นที่ตั้งของสำนักเลขาธิการเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network - AUN) ¹ - ผลักดันการเปิดเสรีด้านการศึกษาในระดับภูมิภาคอาเซียน - ให้ความสำคัญกับการจัดเตรียมหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้ด้านอาเซียน - ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาในระดับภูมิภาค

Suggested Talking Points

● **Harmonization of tangible components** such as rules and regulations, increased trade in goods and services, movement of peoples and production resources across border, is one of the goals to be achieved by the ASEAN Community. To be a Community, this is not enough. The ASEAN Community must attain the benefits to be a truly people-centred and people-oriented community by promoting **people's well-being** and nurturing “**well-feeling**” among our peoples. Otherwise, it cannot fulfill its foremost purpose enshrined in the first Article of the ASEAN Charter, which is:

- To promote a people-oriented ASEAN in which all sectors of society are encouraged to **participate in** and **benefit from** the process of ASEAN integration and community building.

¹ เป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในประเทศสมาชิกอาเซียน มีทั้งหมด 30 สถาบัน (ณ 2558) เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ นักศึกษา วัฒนธรรม และเสริมสร้างความร่วมมือด้านการวิจัย พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและระบบการถ่ายโอนหน่วยกิตของอาเซียน

- For this reason, the ASEAN Socio-Cultural Community is significant in building a people-centred ASEAN Community and complements the other two pillars.
- ASCC is the most complex among the three pillars due to the diverse fifteen sectors under the ASCC's purview covering **health, education, environment, women, children, the elderly, the disable, social welfare and development, labour, disaster management and culture**.
- In evaluating the ASCC pillar, it may be useful to look at the six characteristics as identified in the Blueprint 2009-2015. They are (1) human development, (2) social welfare and protection, (3) social justice and rights, (4) environmental sustainability, (5) building an ASEAN identity, and (6) narrowing the development gaps.
- From 2009 to 2015, 100% of the measures in the Blueprint 2009-2015 has been substantially achieved and implemented, resulting in considerable progress:
 - Quantitatively, the net **enrolment rate for children** of primary school age rose from 92% in 1999 to 94% in 2012; the proportion of seats held by **women in parliaments** increased from 12% in 2000 to 18.5% in 2012; **maternal mortality** per 100,000 live births fell from 371.2 in 1990 to 103.7 in 2012; the proportion of **urban population living in slums** decreased from 40% in 2000 to 31% in 2012.
 - Qualitatively, we have strengthened commitment in the form of policy and legal frameworks such as the Declaration on **Non-communicable Diseases** in ASEAN, the Declaration on **Elimination of Violence Against Women** and **Elimination of Violence Against Children** in ASEAN, the Declaration on Institutionalising the Resilience of ASEAN and Its Communities and Peoples to **Disasters and Climate Change**.
 - ASEAN established the ASEAN Commission on the Promotion and Protection of the Rights of Women and Children (**ACWC**) in 2010 to supplement the work of the ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights (**AICHR**) by dedicating itself to safeguard the rights of those who are the main victims of abuse. The ACWC is now on course to finalize the Regional Plan of Actions on Elimination of Violence against Women and Children.
 - ASEAN is also stepping up in its capacity to manage the risk of disaster. It has continuously strengthened the ASEAN Coordinating Center for Humanitarian Assistance (**AHA Center**) since it was established in 2011. This Center is crucial for building a disaster-resilient ASEAN Community that is able to anticipate, respond, and build-back better. Moreover, the establishment of the **ASEAN Center for Military Medicine** in Thailand will help promote more effective civic-military synergy in disaster management.

กองสังคมและวัฒนธรรม
กรมอาเซียน
พฤษภาคม 2558